

**Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu
Opera omnia**

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VIII. Septimum æternitatis tartareæ tormentum, locus, & societas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

transit. In aeternum ergo necesse est crueret, quod perperam te A
egisse in aeternum meminere.

§. VI.

Tho. Cantip.
lib. 1, cap. 3.
mum. 1.

E Divi Dominici familiā theologus & proepiscopus, historiarum evi sui fidelis scriptor rem miram narrat in hunc modum: Præsul in Germaniā fuit, princeps sanguine, moribus vitæque degener. Hic primò quidem verecundiùs inhiare auro, libidini furtivè indulgere; ita sensim progredi, nec mores emendare, effusis demum habenis in vetitum ruere; rapinis & luxuria liberè vacare. Variā in illum Deus animadversione usus est; modò morbis, modò miseris aliis invitans ad meliorem. Sed frustra. Tandem prout vitam egit inquinatam sic mortem obiit nò piam. Eā ipsā horā Conradus Hildemensis episcopus ad preces matutinas surrexerat. His finitis ad suos sese libros cōtulit, in diem sequentem ad dicendum se paraturus. Hic ille à sensibus aliquantisper abductus videre sibi visus est Præsulem tiarā insignem, sed velatā facie ad tribunal judicis rapi. Mox aderant qui accusarent, rapinis potissimum & libidinibus infamem reum. Hic iudex confessoribus: Examine, inquit, causam, & dicite sententiam. Examine, inquit, dixerunt. Nec mora: satellites adfuerunt & iudicium sententiis damnatum, mitrā, annulo, veste sacrifica, ceterisque ornamentis exuunt, eaque ad pedes supremi judicis abiciunt. Affessores loco confurgunt, & illud unum, dum abeunt, in iudicii clausulam pro se quisque licunt: Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes.

Gal. cap. 6.
v. 10.

Hac Hildemensis episcopo spectata, qui ubi ad se rediit, secum ipse inquirere cepit, quis præsul ille miserabilis eo tempore objisse credi possit. Dum hac animo versat, en ad portam adest qui flets nuntiat, priori vespere suum dominum (ominavit) in proximam villam venisse, jam morte subitā exinctum. Conradus ad factum tam lacrymabile altum ingemiscens, non sine lacrymis illud secum repetebat noctes & dies toto animo cogitandum: Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes. Conscientia impura, jam malè quæta, æternis furis agitabitur.

§. VII.

Incredibilis vis est conscientia, maxime verò post actam hujus vite fabulam. Nam coram Deo ad suas quique labe sic erubescit, ut, quamvis panderetur celi ostium, & illotus ad ingressum invitaretur, luas tamen ipse maculas & perhorrescens & fugiens, recusaret ingredi, dum sordes omnes expiasset. Adeo suam ipsa scditatem erubescit & aversatur Conscientia.

Ergo, dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes: Nam, ut Augustinus ratiocinatur: Quisquis nullā se adulatione seducit, satis intelligit, cum quanto periculo mortis æternæ, & cum quanta penuria perfectæ justitiæ peregrinetur à Domino.

Hoc jam agamus, & loquentis conscientia monita non repugnanter accipiamus. Nunquam muta est Conscientia, si sedatum & attentum habeat auditorem. Et revera hoc vnicè prodest, hunc vermem animo inhaerentem jam sentiri, ne sentiat æternum. Bernardus id asserens: Optimum est, inquit, tunc sentiri vermem, cum possit etiam suffocari. Itaque mordeat nunc ut moriatur, & paulatim desinat mordere. Mordendo rodatur interim putredinem, ut rodendo consumatur, & ipse quoque pariter consumatur, ne foveri incipiat in immortalitatem.

Ergo satius est jam monitricem, quam illic jugulatricem pati conscientiam. Nam (quod idem Bernardus cogitandum subijcit) Extorres celo in carne cruciabantur per ignem, in spiritu per conscientia vermem. Ibi dolor intolerabilis, timor horribilis, fœtor incomparabilis, mors anima & corporis, sine spe veniæ & misericordiæ. Sic tamen morientur, ut semper vivant; & sic vivunt, ut semper moriantur.

Quid agimus mortales? vita brevis, via longa, termi-

nus viæ dubius, tempus exiguum, nil certius morte, nil mortis horā incertius, supplicii & præmiæ æterna duratio, & à momento utraque pendet Æternitas. Quid, o mortales, quid ergo agimus?

CAPUT VIII.

Septimum Æternitatis Tartaræ Tormentum
LOCVS & SOCIETAS.

Vir censorius notissimæ virtutis M. Cato, eos qui empturi erant agros, mori solitus est, viderent ante omnia, num bonos habituri essent vicinos. Grande malum, vicinus malus.

Mantua ve misera nimum vicina Cremona.

Virgil. celo.

Proinde scitum est illud Themistocles apud Plutarchum, qui prædium venditurus, hoc quoque præconem addere iussit: Quod vicinus habet bonos, Domus incommoda & ruina proxima, si vicinos insuper malos habeat, emptorem habebit neminem.

Omnes celo proscripti eas habitationes incolunt, ad quas haræ nostræ, & canum cavæ, palatia & regum conclavia videri possunt. Accedit, quod veteri verbo ferebatur, verè falluginosa vicinia, diabolorum & damnatorum hominum tot centena millia, tot myriades ac milliones, Dei capitales hostes omnes, qui vel paradisum adducant in fastidium.

Atque hoc septimum est Æternitatis lucuosissima 7. Apud
supplicium, LOCVS & SOCIETAS, ille miserabilis supra inferos, sup-
omnem modum, ista nimum detestabilis. Iudex sententia decretoria utrumque complexus: Domus hæc ignea, dicet, hic carcer funestissimus, qui paratus est diabolo & angelis ejus, non vos initio spectabat: Sed quia hostium meorum familiaritas gratior vobis fuit quam omnis favor meus, Ite nunc, ite, & illorum vobis habitatio non displiceat, quorum olim societas tantopere placuit. Ite in ignem æternum, qui paratus est non vobis, sed diabolo & angelis ejus. Fit nonnunquam ut magister in scholâ in unius noxam jubeat ligari virgas, sed quoniam eadem deinceps culpa plures involvit: Hæ virgæ, inquit, non in vestrum ligatæ sunt caput, sed quia in eandem cum immergero illo incurritis noxam, eandem cum illo subibitis penam.

Ita Christus suis hostibus: Angelorum societate vos frui volebam; paradisus vos expectabat, sed quia omni excusâ disciplinâ non mihi obtemperastis, sed diabolo: Ite jam ite, ite, & diaboli spelæum habitate: in societate, quam ipsi constastis, perdurate. De hoc loco, atque de hac Societate nunc porro agendum.

§. I.

Anquam locum subeamus, loci custodem videamus. Olim Trimalcionis domum ad sinistram intrantibus non longè ab ostiarii cellâ, canis ingens catenâ mihi p. 19.
vinctus, in pariete erat pictus, superque quadrata littera scriptum CAVE, CAVE CANEM.

Ad ingressum balnei Avernalis præci affingebant canem Cerberum. De hoc vates Cordubensis:

Posthæc avari Diis apparet domus.
Sævis hic umbras territat ægygiis canis,
Qui terna vasso capita concutens sono
Regnum tuerur; foradum tabo caput
Lambunt colubri, viperis horrent juba,
Longis que tortæ sibilat cauda draco.
Par ira forme

Seneca Her-
cules furem.

Non unus talis apud inferos canis est. Tot Cerberi quot diaboli, Cerberis omnibus tetriores. Hic scitibo, hic vociferor: CAVE, CAVE CANES. Sed ipsum jam locum inspiciamus.

E piscorum Patrum & Theologorum placitis est, ille latibiles illos inferorum recessus medio terræ sinu late-
re. Affir-
tent.

De damnatorum rogo Caput VIII.

165

re. Affirmant id sacra pagina. Nam ubi rebelles Mosi à
Sam. c. 16. Dei populo secessionem fecissent: *Dirupta est terra sub pe-*
23. *ditibus eorum, & aperiens os suum devoravit illos cum taberna-*
culis suis, & universa substantia eorum, descenderuntque vivi in
infernum, operiti humo. Jure suo hic improborum carcer
 loco infimo est, uti beatorum sedes amenissimo loco
 summo ac nobilissimo.

De carceris illius capacitate sic ratiocinemur: Si
 aeterna mortis damnetur trigefies aut etiam mille mil-
 liones hominum, sive, 10000000000. Flammeus au-
 tem hic carcer, secundum omnem altitudinis, latitudi-
 nis, ac longitudinis dimensionem unum milliare Germa-
 nicum complectatur, satis omnino spatii habebit, ad
 obstupescendum illum numerum hominum comple-
 tendum. Carceri conveniunt angustiae. Pars libertatis
 est laxè habitare. Atqui grex damnatorum, canes illi ac
 porci in arcto habitabunt, erintque sicut uvæ in torcu-
 lari, aut falsa haleces in orca, aut sicut lateres in fornace
 calcari, aut sicut ligna in rogo, aut sicut prunæ in igni-
 tabulo, aut sicut oves jugulatae in macello, ac tæ scilicet
 & compressæ vincientur. Angustiae carceris, & mutua
 reorum compressio ad poenarum acerbiteriam facit. In
 exiguum hunc Orbem contrahet Deus sentinam & fac-
 iem Orbis.

In Orbe hoc nostro vel maximum gaudium turbat
 loci foeditas. Quis in officinâ liquati sevi, aut macerati
 corii; quis in Augiæ stabulo, aut in antro putrescentium
 cadaverum pleno voluptatem sentiat, praesertim si dies
 noctesque illic hærendum? Tam inamœnus loci squa-
 lor ac fœtor omnem è pectore letitiam expellunt. Quid
 ergo in illâ divini furoris officinâ, in horrifco illo æ-
 temitatis antro amenitatis sit, unde omne gaudium,
 voluptas omnis exular, ubi meri merissimî dolores. Et
 quantum iis augmentum erit locus ipse profundissi-
 mus, tenebrosissimus, fœtidissimus, & quod lugubre
 cogitatu, remotissimus à calo, mille clathris ac feris,
 repagulis ac claustris mille obferatus?

Clamat ex alto Abrahamus: *Internos & vos chaos ma-*
gnum (chaos flammeum) firmatum est, ut hi qui volunt hinc
transire ad vos, non possint, neque inde huc transire. Et ta-
 men Abraham in calo nondum degebat.

In ergastulis nostris amœna laxitas est, si illam sce-
 latorum foveam spectemus. *Sepulchra eorum, domus illo-*
rum in aeternum. Principes ac Reges, Imperatores &
 Pontifices claudit hæc domus: nec aliter illi habitant
 vel opulentissimi Cræsi, vel strenuissimi Alexandri. Bea-
 tus Lucas asseverat: *Mortuus est autem & dives, & sepultus*
est inferno. O sepulchrum nimis profundum! Hoc illius
 nunc ædes & arces, hoc ameni fontes & arcus trium-
 phales, hoc viridaria & horti pensiles, hoc tepida bal-
 nea, hoc magnifica theatra, hoc laxissima palatia: tota
 domus, sepulchrum est angustissimum. Nec tamen hic
 soluti & liberi, sed vincti habitant & ligati. Rex Ma-
 gnus imperans: *Ligatis, inquit, manibus & pedibus ejus, mit-*
te eum in tenebras exteriores. Non ambulare, sed nec mo-
 vere se poterunt hi rei quò volent manus pedesque vin-
 cti, & velut infixi verubus ardebunt, miserandum ignis
 pabulum.

§. II.

Veteri historiâ liquet, complures nec tantum infi-
 mæ fortis homines, velut peregrinas aves, cavcâ in-
 clusos.

Rex Macedo Alexander Callisthenem Olynthium
 insidiarum insinuatorem, vel quod regi suassisset ne affe-
 ctaret ab Atheniensibus Dominus appellari, auribus,
 labris ac naribus abscissis, ceterisque membris crudeliter
 truncatis deforme ac miserandum spectaculum reddi-
 dit, & cum cane, ferreâ clausum caveâ circumferri jus-
 sit. Dum Lyfimachus tanti viri misertus, & antea illius
 etiam auditor, venenum ei præbuit, ut poenam quam
 non culpis, sed libertati penderet, finiret. O beatam

Callisthenis caveam, ad flammeam tot scelatorum car-
 nificinam!

Quæ Callisthenem, eadem & alios fors involvit. Ta-
 merlans a Orbis terror, Basiliten b Turcarum Impe-
 ratorem victum, & cavcâ ferreâ inclusum, spectaculo &
 ostentui cunctis circumduxit triennio.

Rex Daniæ Christiernus, d Anno millesimo quingen-
 tesimo, vicefimo secundo, à prisca religione defecit. *Polit. cap. 5.*
 Tribus deinde regnis ob crudelitatem exactus, miserè
 tandem perpetuis vinculis addictus, & Anno millesimo
 quingentesimo trigesimo secundo, tanquam indomita
 bellua in clathratam caveam conjectus, nec ante mor-
 tem inde liberatus est. Verum ô mites Basilitæ ac Chri-
 stierni caveas, ad illas damnatorum comparatas!

Sed necæ Valerianus Imperator Romanus à Sapore
 Persarum rege suavius est habitus. Nam caveâ pariter
 inclusus, nec eâ unquam egressus, nisi cum Sapori
 equum ascensuro, tergum præbere, scabelli loco coa-
 ctus est. Demum Valeriano cutis detracta, & carnes sa-
 le conditæ sunt. Eodem modo Renus Friderici filius
 in caveam contritus vitam finit.

Sic & Marcus Arethulorum episcopus eloquentiâ
 sanctique moribus ornatus, martyr patientissimus, im-
 pio Juliano imperante, primò pueris, ut aciculis com-
 pungeretur, expositus: dein garo ac melle perunctus, ca-
 veâ inclusus, æstuante sole sub dio suspensus, crabroni-
 bus, vespis, culicibus, multis lacerandus est objectus, ut
 diu se mori sentiret.

Sed ô blanda hæc supplicia, ô caveas voluptate ple-
 nas, si flammeis inferorum caveis conferantur. Pictura
 est, umbra est, quidquid cruciatus hic tolerandum: Nam
 sua & his tormentis jucunditas est: solatur temporis
 præsentis brevitatem, quo hæc ferenda; excitat futuri gau-
 dii perennitatem inter superiores æbtinenda: Scimus id
 quod in præsentis est tribulationis nostræ, leve ac mo-
 mentaneum esse.

Ita duramus inter athletas Domini, & quò plus do-
 loris sentimus, hoc majus præmium speramus. At illi autem cru-
 ciatibus circumclusi, nec à præsentis tempore, *cruciatu eter-*
 quod neglexerunt, nec à futuro quo semper in tormētis
 erunt, quidquam habent levaminis. Sed hæc divina ju-
 stitiæ lex est, ut tortores illos & hostes sentiant improbi,
 quos suosores & amicos ante fuerant securi; & quia lu-
 xuriæ suæ prata quærebant, nunc carceres habitent, &
 caveas. Ab ævo in ævum sicerit.

§. III.

Revera si mortis aeternæ reos non alia ulla exerceret
 poena nisi hæc una, tam fœdo carcere inter tot ho-
 stes æternum claudi, poenarum satis foret, abundè satis.
 Quid jam cruciatus alii, conscientiae vermis, fames ac
 ac fies, perpetuus ignis, & quod præcis inexplicabile,
 tormentorum nullus finis.

Hic status in barathro multo durabit in annos.

Verè multos, quia universos, nec tamen universos
 quos numeratura est Aeternitas. Quæ & numerabilis
 simul & innumerabilis est. Quâ parte cepit, numera-
 bilis; quâ finis cogitatur, nec tamen erit, penitus innu-
 merabilis est.

Isaias hunc æterni exilii locum graphicè describens: *Et Isa. cap. 34.*
 convertentur, inquit, *torrentes ejus in picem, & humus ejus in*
sulfur, & erit terra ejus in picem ardentem. Joannes, hunc lo-
 cum *stagnum ignis & sulfuris* vocat. Christus *caninum*
 ignis. *Jobus terram tenebrosam, & operam mortis caliginem,*
 terram *miseria & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus*
 ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

Sed quâ ratione, dices, hæc Aeternalis Aetna, hoc om-
 nium miseriarum receptaculum animo ac mente concipi-
 endum, ut imago ejus in animum sæpius incurrat?
 Subit memoriam colloquium, quod inter duos fuit mente cõ-
 amicitia conjunctissimos, quorum alterum Orestem, cipiendâ,
 Pyladem

Carceri
 conveniunt
 angustiae.
 Pars libertatis
 est laxè
 habitare.
 Atqui grex
 damnatorum,
 canes illi ac
 porci in arcto
 habitabunt,
 erintque sicut
 uvæ in torcu-
 lari, aut falsa
 haleces in orca,
 aut sicut lateres
 in fornace
 calcari, aut
 sicut ligna in
 rogo, aut sicut
 prunæ in igni-
 tabulo, aut
 sicut oves
 jugulatae in
 macello, ac
 tæ scilicet
 & compressæ
 vincientur.

la. c. 16.

23.

Isa. 48.

23.

la. c. 16.

23.

Job. cap.

23.

Isaia, Va-

lertus, Is-

aias, Sui-

das, Car-

terus, alii.

Pyладem dissillex alterum. Quærebat Pyладes (sic nomi-
nemus) quomodo ante oculos animûmque proponen-
dus damnatorum carcer? Tum Orestes: Purem, inquit,
rem hanc ita docendam. Demittat quispiam Vere
aut Autumno, frigidioris anni tempore, in profundam
subterraneam foveam, ubi nec focus, nec mensa, nec le-
ctus. Huc semel duntaxat de die frustillum mucidi ac
capæ saxeæ panis, cum pocillo seu caliculo fetentis
aquæ, submissis funis tenuissimum hanc annonam por-
rigat. Addatur tam opipare mensæ schedula, quæ ho-
minem in imâ foveâ jacentem moneat, non aliud opus
ab eo exigi, quàm ut æternitatem dies noctesque per-
petim meditetur. Ad quæ Pyладes: Optimus, inquit, mo-
dus Æternitatem efficaciter cogitandi, càmque in ani-
mum penitissimum vultu transundendi. Et quæso, si
non ingratum, hic paulo liberalius de hoc tali homine
philosophemur in rem nostram.

§. IV.

P Rincipio quidem huic homini, tres hebdomades
tres omnino anni videbuntur: & ubi in auras emer-
ferit, dirissima se passum dicit. Sed qua illa tandem? Fa-
mem, sitim, frigus, defectum somni, & omnis solatii pe-
nuriā. Rem dicit. Sed videre, obsecro, quā tolerabi-
lis ac mansuetus hic carcer sit, imò diarta, seū, virida-
rium amicum, si cum æterni barathri custodis confere-
ratur. Nam ille ipse in eam scrobem dejectus homo, tan-
tillum saltem alimentī ac potūs habuit quo vivere lice-
ret. Apud inferos nec cibus nec potus est.

Deinde hominem illum nemo irrifit, nemo illi insultavit, nemo flagris eum cecidit: Apud inferos hæc non quotidiana solum, sed assidua sunt.

Tertiò, illi homini quiescere interdū, noctū dormire licuit; tametsi quies turbator, & somnus nonnihil fuerit contractior: At verò apud inferos nullus somnus, quies nulla, nec unico quidem momento.

Quartò, hominis illius animum nulla discerpfit ægri-
monia: abfuit meror, pavor, ftupor, ejulatus, angor, hor-
ror, defperatio: Apud infitos hoc nullum omnibus, et-
iam nolentibus ingeritur.

Quintò, corpus omne illius hominis à cruciatibus
immune fuit; nec alius eum morbus, quàm fames, sitis,
ac frigus infestavit: Apud inferos omnia & singula dam-
natorum membra torquentur: Animus undequaque
afflictissimus in igne & semper vivit, & semper moritur.
Omni morte acerbior est mors ista.

Omni morte acerbius est. Sexto, ille in cavum fufterraneum demiffus, etfi procul volupratibus fuerit, extra foem, fine focis, extra convivia, fine lufu animique relaxatione, in fpeciem tamen ingredi potuit redeundi ad folem, & ad focos. Sed convivales epulas, & ad voluptates ceteras: At verò apud inferos fpec penitiffimè decollavit; fpec omnis hic abfciiffa eft, hic fpei nihil eft. Ad primum loci ingreffum fciunt, nec ad folem, nec ad focos, nec ad ullam amplius voluptatem fore regreffum. Confpectus Numinis, focietas Angelorum, delitiae caeleftes lic ceptae funt, ut eas recuperandi fpec nulla, heu nulla fit, nec effe poffit. Desperatio, lic eterna domi fuæ eft, & damnatorum nemini parcat.

Videte Christiani, quàm levi impendio, in Aeternita-
tis notitiam venire liceat.

S. Y.

Ioan. Iunior
in scală calî.

E Divi Dominici familiā vir eruditus narrat, quod jam dicta firmit. Homo jocularis, & dicax scurrā in virorum nobilium corona, Ecclesiasticā verba, quo mane audierat, ludo cavillari congeraverat, & quo magis facetiæ placerent, ut maximē serius exoritur: Notitis, inquit, vos mei dominī, quān ego vobiscum faciam in symposiis, conviviis, lusuibus, choreis tripudiis omnibus, fidelissimus comes ad omnem hilaritatem. Sed audite,

A obsecro, quid mihi nuper euenit. Plumis jacebam
mersus, & ut somnum inuitare, cogitare mecum ce-
peram: Si jam alligeris possis, ut annis viginti aut triginta
nec loco te mouere possis, quid facias ad liberandum
te? Quid si aliter libertas non detur, nisi ea lege ut num-
tum remittas & sociis, & omni concellationi. Ego verò,
dicebam ipse mecū, Iovem lapidem iurabo (si sic opus)
& ejurabo socios, symposia, convivia, lusus, choreas, tri-
pudia omnia, modò mea restitui libertati. Sed quid
facias, oro, si sis in aulâ Diris, non plumis sepultus, sed
flammis, non comptorum medius, sed diabolorum,
ubi vetium colari & colloqui, ubi aquæ guttula non
minus pretiosa, quàm cella generosissimo Falerno ple-
na. Ubi ingressus, qualis animantium ad leonem
ægrum, quorum omnia vestigia introrsum spectabant,
nulla cernebantur redeuntium. Subire Orcum facile;
sed reuocasse gradum quis unquam visus est? Tu er-
gas hic sic dic amabo. quid facias?

B Dixit, & hac oratione sua ita subitò mutatus est, ut videri poterimur Juliani Cæsaris Porphyrius, qui dum gesticulatur in theatro, & Christiana sacra imitatione mimica iridet, repente seipsum exuens jamque alius Christifianum se proclamavit constantissimè. Et verò etiam ut Christianus martyr gladium excepit fortiter. Ita res nata è joco. Nec aliter ille cavillatur, in seipsum convertit, quicquid per jocum dixerat. Ita sibi aliisque plurimum profuit.

Optima est hæc & minimè fallax ratiocinatio, à levi
brevique molestia cruciari æternos aestimare. In cam
rem Hieronymus monuit: *An putamus fratres, quod joca-* Hier. ad
ros prophetæ dicent, ridendo loquantur Apostoli, Christus in Pon. &
santiliter comminetur Ioci non sunt, ubi supplicia intercedunt. Ocean.

§. VI.

Sed præter locum apud inferos omni genere cruciatuum infamem, est etiam societas omni modo detestabilis. Quæmadmodum verò beatis cælitibus inapplicabilem æquet voluptatem, Orbis Servatorem Chrilium, beatissimam Chrilii matrem & discipulos, tot millia tunc myriadas generosissimorum martyrum suis oculis aspiciere, Angelorum choris medium esse: Sic & reprobis tormentum erit horribile, societate tam execrabili æternum liberari non posse. Quid sentias, si cogaris, dum sanus es, inter ulcerosos, morbosos, cadaverosos homines in eodem hypocausto noctes diuque agere, crura sanie taboque fluentia cernere, fauces ferre, lamenta eorum & complorationes varias audire, cum ille ingemiscit, hic queritur, ille tussit, hic panem pulmones ejicit, alius plorat, prope expirat alius. O qualis infernus est, dices, inter hos vivere? Sed, ô bone, quia hoc ad infernum nihil est! Balsamum est, quod fetorem vocas; Musica est, quod lamentationes dicis; ludus est quod cruciatum appellas; paradïsus est, quod infernum credis. Nam si grave ac molestum sit inter paucos versari quibus odio lis: quid ergo molestius, quid acerbius, quam illic esse ubi nemo alterum amat, ubi omnes alterius flagrant odii?

nis flagrant odius? Hi mores sunt in aulâ Satanæ, omnes sic muris ardent odiis, ut alter alterum, si possit, dentibus lacera-
ret. Nam hi ardentes incolæ & in aliis & in seipsis ima-
ginem Dei extremè oderunt. Sic enim Deum, sic quid-
quid est Dei, summo prosequuntur odio: at inter tales
domesticos semper vivere, acerbissimum vitæ genus est.
Et hec illis præcipi non verisimilium:

Nec possum tecum vivere, nec sine te.

Nec possunt eorum vivere, nec fine. Ph. 47.
 tia, qui causa (quomodocunque demum) existerit eorum.
 condemnationis, seu parentis, sive uxor, sive liberi, qui causa
 cognati, socii, familiares fuerint, quibus annuerandi damnatio-
 & ipsi diaboli, qui a supremo iudicio, tortores erunt ho- nis fuerint
 minum (è theologorum mente) ut sentiant eò præci- oculos
 pitati, torquebit.

De damnatorum rogo Caput IX.

167

pitati, quibus se dominis olim subjecerint. Ab hac societate nunquam posse liberari, gravius supplicium est quam in foveam serpentibus plenam conjici, nec inde unquam educi; à colubris assidue morderi, nunquam emori.

Hæc societas minime socialis, id facile à quovis impetret, ut pravas illas societates potantium, ludentium, pejerantium, obscena crepantium, vitia communicantium quam studiosissime fugiat, & quidquid mali exempli est caveat religiosissime. Nam in omni noxarum genere, cum primis cavendum, ne aliis malo exemplo simus. Proclamat Christus: *Vae Mundo à scandalis. Qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris. Vae mundo à scandalis. Vae homini per quem scandalum venit. Mali exempli noxæ (scandala vocamus)*

Matth. c. 18. v. 6. & 7. Ditis aulam longè ditissimam faciunt. Ergo, melius est ire ad domum luctus, quam ad domum convivii, in illa enim finis cunctarum admonetur hominum, vivens cogitat quid futurum sit.

Ecc. c. 7. v. 3. Unusquisque rem suam agat, idque mature. Omnis gens humana gemino ad Æternitatem ducitur ingressu, sed egressus inde nullus. Ingressus es in cælum? Securus esto, hinc nemo amplius exturbatur. Ingressus es in Orcum? Certissimus esto, nulla dabit egressum janua, nulla patebit vel rimula. Jam civis es; domicilium collocasti, sedem stabilem fixisti: hic habitabis æternum. Illud Ecclesiastæ nostri: *Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.*

CAPUT IX.

Oblivium Æternitatis Tartaræ Tormentum DESPERATIO.

Lacedæmonii ne disciplina laboraretur, fures, secures innotant. Mirabantur olim Thebani, Rempublicam Lacedæmoniorum adeo florere, cives in officio contineri, rara in eorum civitatibus vitia grassari. Miserunt ergo Philonium philosophum qui singula observaret curiosius arbiter, leges & quidquid civici juris esset, scripto ad se perferret. Philonius omnibus exactè observatis Thebas rediit, & ut publicæ delegationis suæ munere responderet, horrificam suppellectilem per theatrum explicans, virgas, laqueos, tauras, flagra, fiducias, catastas, equuleos, securas, rotas, cruces proposuit, & aliquamdiu altum siluit; demum in vocem erumpens: En, inquit, vel oculis spectare, ò cives Thebani, quid Laconum disciplinam sanciat? Nemo apud ipsos vitiosus est impune. Sunt sua virtuti præmia, sunt & sua sceleri supplicia, eaque seria. Hinc mores illorum nostris emendatiores.

Deus vero præcipit semper arduum, ne eadem laborant. Orbis legis lator Deus, sapientissimè munus suum administrans, ne disciplina labatur, non fures, non secures, non rotas, sed gehennam, sed regum semper arsum intentat. Nihilominus (prò nefas hominum!) Orbis etiamnum in divinas leges audacissime delinquit: quid, oro, non auderet, si Deus unius horulæ aut dieculæ supplicia, vel carceres anno bienniove tolerandos minaretur? At verò cum iis omnibus, qui divinas leges evertunt, Æternitatis carcer & immortale supplicium sit decretum, est quod vehementissime miremur, legiparum innumeros etiamnum reperiri.

Dei vero præcipit semper arduum, ne eadem laborant. Unde, obsecro, incredibilis hæc temeritas plurimorum? Non est timor Dei ante oculos eorum. Cum mitissimus Deus non mox toties sua mittat fulmina, & ad inferos præcipiet, quoties peccant homines, ideo vitia incredibilem induunt impudentiam; hinc plurimi metu securi vivunt, leges perfingunt, & quæ datâ portâ ruunt in vetitum. Spes falsa plurimos sensim ac blandè ducit in ipsam desperationis barathrum. Desperatio Æternitatis

A luctuosissima octavarum est supplicium, de quo hoc capite disserendum.

§. I.

*S*pes, omnium in hoc Orbe molestiarum, laborum, Spes omnium miseriarum admirabile lenimentum. Unguentum nium laborum esse dixeris, quod omnes reficit lassitudines. Spes, duo præcipue spectat, & Fructum & Finem. Quidquid lacrymarum est, his velut spongiis duabus facillè siccatur. Generosos Christi athletas, invictos martyres, plurima passos, plurimum tamen solabatur patientiæ Fructus. Idem solatii habent, quicunque bona agunt, ut Bernardus loquitur, & mala patiuntur.

B Est qui prædium multis millibus philippeorum emat, dicatque ejus emptionis se minime pœnitere, cum omnes expensæ temporis, nec sine honesto fenore sint reditura. Hoc apud inferos omne supplicium vehementissimè accendit, acerbissima quæque sine omni tamen emolumento pati. Apud nos lacrymula vel unica, modò seria gravissimas noxas delere potest: Apud inferos nec levissimam quidem culpam quancunque cruciatus expiant, sed nec aquæ guttam impetrant.

C Quam grave est paganæ ac pauperinae plebi, cum vecturæ, aliæque operæ gratuita imperantur. Durissimus scilicet labor est sine spe mercedis. Sic mancipia quæ suis dominis, nil sibi lucrantur, quidquid denique lucentur, altero tantò graviores putant laborem, cum Fructus desit: restat tamen quod soletur Finis. Sic laborantibus peroptatò Mors intervenit. Sed hoc etiam negatum est illis captivis. *Querent mortem, & non invenient Apoc. c. 9. v. 6.* inquit Augustinus, *impii in cruciatibus vitam. Sed qui Aug. serm. vivunt in tormentis, cupiunt (si fieri possit) finire talem vitam, sed nemo dat eis interitum, ut nemo asperat cruciatum. Pœnæ illic non tantum sine fine, sed recrudescentes perpetim & novæ. Estuabunt, & omnis dolor irruet super eos. Atque Tob. c. 20. hinc furiosa desperatio, desperatio desperatissima. Rec. v. 22.*

Ultima omnium malorum & a desperatio est. Sunt qui desperent, sed semel dumtaxat, nam desperationem mors excipit. At in gehennâ, uno die, In gehennâ vel horâ unâ milles desperant, imò verò continuâ est eorum desperatio, velut febris hectica, febris continua. Quidquid cogitant damnati, rabida desperatio est. Seiplos, modo possent, suismet dentibus discerperent, per omnia membra cultros immergerent, mortem patulis ulnis ad se traherent; sed mors fugiet ab eis.

§. II.

*Q*ui adversis casibus succumbunt spe destituti, ad aquas currunt, aut ferrum in se condunt, aut sibi laqueum induunt, aut venenum hauriunt, aut per precipitia ruunt, ut simul & vitæ, & mali, ut putant, finem inveniunt: In Orco nec vitæ, nec malorum, nec mortis ullus finis inveniri potest. Non hic aquæ, non fer- nullus marum, non laqueus, non venenum, non precipitia sunt, ut extinguant, hæc tamen illic omnia sunt ut torqueant. Inveniri potest. simul hic desperatio assidua, interminata. In hanc potissimum conjicit supremum judicis decretum: *Discedite à me maledicti, in ignem æternum.* Hic nulla causæ repetitio, nulla sententiæ revocatio, retractatio nulla est speranda. Hoc ultimum & irrevocabile decretum Augustinus *Incommutabilitatem divini sententiæ rectè nominat.*

Angelus à Joanne visus jurabat per viventem in sæcula sæculorum, quia tempus non erit amplius. Sed erit æternitas & remuneratio eorum quæ gesta in tempore. Hoc Angeli immutabile jus jurandum, hanc Domini fatalem sententiam damnati omnes tam certâ fide aurium percipient, ut hæc verborum procella, hoc tonitru horribilissi-